

Haarlem

Gemeente Haarlem

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511 2003 PB Haarlem

Aan de gemeenteraad van Haarlem

Datum 24 juni 2015
Ons kenmerk 2015/245573
Contactpersoon P. Haker
Doorkiesnummer 023 5113431
E-mail phaker@haarlem.nl
Onderwerp Eerste rapportage Sociaal Domein

Geachte leden van de raad,

Met deze brief wil het college de gemeenteraad informeren over onze eerste bevindingen in het Sociaal Domein op basis van de eerste maanden van 2015.

Transitieproof

Zoals u weet was de gemeente Haarlem eind oktober 'transitieproof', conform de meetpunten van het Rijk en de VNG. Dat betekent dat we in samenwerking met de raad tijdig de basis hebben gelegd voor een soepele overgang van de nieuwe taken op het gebied van Jeugd, Wmo, Beschermd Wonen en de Participatiewet per 1 januari 2015. Wij waren op tijd klaar met het vaststellen van verordeningen, het contracteren van de zorgaanbieders en de inrichting van een uitvoeringsorganisatie. Daarmee hebben we zorgcontinuïteit voor bestaande klanten gegarandeerd, en is er aanbod voor nieuwe klanten die een beroep op ondersteuning doen.

In de eerste maanden van 2015 hebben we continu de vinger aan de pols gehouden. Dit om te voorkomen dat cliënten in zorg, of nieuwe cliënten buiten beeld zouden raken. Hiervoor hadden we direct overleg op cliëntniveau met de zorgverzekeraar en het zorgkantoor.

Daarnaast hebben we structureel contact gehouden met de Vereniging Bedrijfstak Zorg, waarbij veel van onze zorgaanbieders zijn aangesloten. We hebben gezamenlijk kunnen concluderen dat er geen (groepen) cliënten buiten beeld zijn geraakt. Daar waar op cliëntniveau sprake was van knelpunten, met name of de geleverde zorg vanuit de Wmo, de nieuwe zorgverzekeringswet of de nieuwe Wet langdurige zorg gefinancierd moest worden, is dit op cliëntniveau opgelost.

Operationele vraagstukken

In de eerste maanden, en ook vandaag nog, zijn we druk bezig met implementatievraagstukken en operationele knelpunten.

In het eerste kwartaal heeft het college de nodige beleidsregels vastgesteld als nadere uitwerking van de verordeningen. Deze beleidsregels geven de medewerkers in de frontoffice handvatten voor de uitvoering. Het betekent ook dat er nog continu aandacht nodig is voor training en instructie van onze medewerkers in de frontoffices en bij het CJG.

Het rijk is er niet in geslaagd om tijdig, dus per 1 januari 2015, de landelijke standaarden voor de communicatie (iWmo en iWj) tussen zorgaanbieders en gemeenten operationeel te krijgen. Deze zijn nog maar zeer recent operationeel, waardoor we in de eerste periode alternatieven voor zorgmelding, zorgtoewijzing en facturatie hebben moeten hanteren. Het gevolg hiervan is onder meer dat facturen van zorgaanbieders zijn betaald, zonder dat deze konden worden geverifieerd. Voor zowel de gemeente als voor de zorgaanbieders zal dit extra inzet achteraf vergen.

Zoals u weet slaagt de SVB er onvoldoende in om de uitbetaling aan zorgverleners op basis van een persoonsgebonden budget adequaat uit te voeren. Daar waar betrokkenen die hiermee zijn geconfronteerd zich bij de gemeente hebben gemeld, proberen we op cliëntniveau met de SVB tot een oplossing te komen. Ook hier is dus sprake van extra en onvoorziene inzet vanuit onze uitvoeringsorganisatie.

De afgelopen maanden is ook gewerkt aan een oplossing voor het vraagstuk van aanbod voor jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Door het wegvallen van het aanbod door het UWV voor deze doelgroep dreigden jongeren tussen wal en schip te raken. In nauwe samenspraak tussen het speciaal onderwijs, UWV en gemeente zijn sluitende afspraken gemaakt voor deze nieuwe doelgroep.

Van transitie naar transformatie

In verschillende beleidskaders is eerder al verwoord wat we willen bereiken binnen het Sociaal Domein: een samenleving waarin de burger in zijn eigen kracht centraal staat. We hebben ambities geformuleerd en daarmee een stip aan de horizon gezet. Deze stip aan de horizon heeft betrekking op de uitgangspunten van 'Samen voor elkaar' waaronder: het bevorderen van eigen kracht en zelfredzaamheid, het bevorderen en ondersteunen van vrijwillige inzet en mantelzorg, het kantelen van individuele voorzieningen naar collectieve oplossingen in de basisinfrastructuur, het bevorderen van preventie en de overgang van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'.

In 2014 is deze stip aan de horizon hier en daar wat op de achtergrond geraakt omdat we ons hebben geconcentreerd op de implementatie van de nieuwe taken, zodat we de burger vanaf 1 januari 2015 ook daadwerkelijk die zorg kunnen bieden die noodzakelijk is. We hebben hard gewerkt om de transitie goed te laten verlopen en staan nu voor de transformatie van het Sociaal Domein.

In september presenteren we een collegevoorstel waarin we schetsen hoe we verder gaan werken aan de transformatie.

Sturing en monitoring

Binnen het Sociaal Domein is monitoren en (bij)sturen een belangrijke opgave voor 2015 en verder. We hebben hierover met de raad uitgebreid gediscussieerd aan de hand van de nota 'uitvoeringsbesluiten transitie Sociaal Domein, december 2014' (2014/462684). Echter, pas in de loop van 2015 beschikken we over voldoende betrouwbare en volledige gegevens om eerste analyses te kunnen maken:

- Onze informatie is op dit moment in hoge mate gebaseerd op de onvolledige gegevensoverdrachten van het Rijk, Vektis en van zorgaanbieders.
- De eerste financiële gegevens komen pas na het eerste kwartaal van 2015 beschikbaar op basis van facturatie van contractpartners en verwerking van eigenbijdragen door het CAK. De eerste financiële gegevens zijn echter nog niet compleet. Zo hebben sommige contractpartners nog niet gefactureerd, of hebben zij hun administratieve organisatie nog niet op orde. De verwerking van de eigen bijdrage door het CAK komt pas later in het jaar.
- De eerste managementrapportages van contractpartners zijn inmiddels vrijwel allemaal beschikbaar en de gesprekken over de rapportages zijn nu gaande. De eerste rapportages van de zorgaanbieders bieden echter nog geen volledig inzicht in de realisatie van productie en budgetten. Dat maakt een adequate duiding van de eerste rapportages nog niet mogelijk.

Het inzetten van P&C-instrumenten en scenario's is hier van belang. Om deze reden zien we 2015 als jaar van de nulmeting, de start van een ontwikkeltraject dat nog zeker enige jaren in beslag zal nemen. Zo hebben we inmiddels een management-rapportage ontwikkeld die de basis vormt voor de contractbesprekingen met onze partners. Dat neemt niet weg dat we pas op basis van de werkelijke realisatiecijfers na 2015 een eerste inzicht krijgen op volumes, budgetontwikkeling en trends (zoals vraagontwikkeling, demografische ontwikkelingen). Dit komt overigens overeen met onze ervaringen bij de invoering van de Wmo in 2007.

Het college heeft afgesproken de raad te informeren via de gebruikelijke P&C-cyclus. Daarnaast nemen we deel aan de landelijke monitor en benchmark waarstaatjegemeente.nl. Voor deze laatste hebben we onlangs de eerste gegevensset aangeleverd, die op dit moment worden gevalideerd.

Los van deze afspraak hebben we gemeend om de raad via deze brief apart te informeren over de meest recente ontwikkelingen in het Sociaal Domein.

Participatiewet

De eerste effecten van de nieuwe taken (Wajong en Wsw) zijn zichtbaar geworden. Het aantal mensen met een uitkering volgens de Participatiewet blijft mede als gevolg van de instroom vanuit de nieuwe doelgroepen licht stijgen. Op dit moment

is er nog geen aanleiding te verwachten dat de uitkeringsuitgaven het beschikbare budget zullen overschrijden.

Vanaf 1 juli wordt ook voor de cliënten die vallen onder het overgangsrecht, de kostendelersnorm ingevoerd. De financiële gevolgen hiervan zullen pas in augustus zichtbaar worden. Naar verwachting is het effect op de uitgaven beperkt.

Het aantal WSW klanten blijft vooralsnog nagenoeg ongewijzigd. Dit is overeenkomstig de verwachting.

Vanaf 1 juni is gestart met het uitvoeringsprogramma participatiewet “Participeren naar vermogen”. Over resultaten en effecten zal in volgende voortgangsrapportages in gegaan worden.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Ontwikkelingen

Met ingang van april is de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) in werking getreden. Mantelzorgers kunnen hiermee voor € 10,- per uur professionele huishoudelijke ondersteuning inkopen, en burgers die reeds gebruik maken van huishoudelijke ondersteuning kunnen voor dit bedrag aanvullende diensten inkopen. Na het tweede kwartaal kan voor het eerst gerapporteerd worden over het gebruik van de HHT.

Er worden bij de gemeente weinig klachten gemeld, met uitzondering van de problematiek omtrent huishoudelijke ondersteuning bij Viva begin 2015. Wat dit laatste betreft is de commissie en de raad gedurende de afgelopen periode continu geïnformeerd over de voortgang van deze problematiek, waaronder op 21 april een brief aan de commissie waarin de afspraken tussen gemeente en de betreffende zorgaanbieder staan beschreven. Deze afspraken worden momenteel uitgevoerd en er daarmee zijn verbeteringen in gang gezet.

Het Rijk heeft in 2015 de laatste cliëntgegevens over de voormalige Awbz-begeleiding overgedragen (4^e en 5^e tranche) aan de gemeenten. Deze zijn inmiddels verwerkt in de administratie. Verificatie bij aanbieders vindt op dit moment plaats. Daarnaast zijn alle indicaties begeleiding die voor 1 juli 2015 eindigen administratief doorgezet tot 31-12-2015. Heronderzoeken voor alle indicaties met overgangsrecht vanaf 1 juli 2015 worden voorbereid.

Stand van zaken contracten

Vrijwel alle gecontracteerde zorgaanbieders hebben tijdig hun rapportages aangeleverd. En op basis daarvan zijn met alle aanbieders gesprekken gevoerd. Zorgaanbieders geven aan dat in de eerste maanden veel tijd en aandacht is gegeven aan het inregelen van de nieuwe administratie, procedures en werkafspraken. De ondersteuning aan cliënten is voortgezet.

Hier en daar lijkt de instroom van nieuwe cliënten beperkt; dit kan echter ook het gevolg zijn van administratieve achterstanden bij de zorgaanbieders.

Belangrijk onderwerp in de gesprekken met aanbieders was de voortgang die zij boeken bij de uitvoering van de door hen opgestelde transformatieplannen. Ook hier speelt een rol dat in de eerste maanden van het jaar veel aandacht is uitgegaan naar het inregelen van de nieuwe werkwijze, die bij sommige aanbieders ook gepaard is gegaan met reorganisaties. Toch zien we dat verschillende aanbieders al concrete voortgang boeken of deze voorbereiden door plannen op te stellen en contacten te leggen met samenwerkingspartners. Enkele voorbeelden zijn: het wijk- en buurtgericht werken in teams, individuele begeleiding aanbieden in groepsverband, beeldbellen en het efficiënter omgaan met locaties voor dagbesteding. Daarnaast geven aanbieders ook aan tegen grenzen aan te lopen, bijvoorbeeld bij het inzetten van vrijwilligers voor specifieke groepen met zwaardere problematiek.

Budget Wmo

Op dit moment is er ruim drie miljoen uitbetaald aan facturen voor de begeleiding en huishoudelijke ondersteuning. De meeste zorgaanbieders zijn tot en met periode drie (22 maart 2015) uitbetaald.

Ten aanzien van de nieuwe Wmo-taken is het nog niet mogelijk een onderbouwde prognose te geven over de budgetontwikkeling in 2015. Dit wordt veroorzaakt door:

- Omdat iWmo nog onvoldoende werkt, mogen zorgaanbieders papieren facturen sturen. Deze worden zonder verificatie betaald en dus feitelijk bevoorschot.
- De facturen van de hulpmiddelen over de maanden januari tot en met april zijn eveneens door technische knelpunten nog niet betaald. We zijn begin juni gestart met de verwerking van de eerste facturen.
- Nog niet alle gecontracteerde zorgaanbieders hebben facturen ingestuurd.
- Enkele zorgaanbieders geven aan dat zij een achterstand ervaren bij het afgeven van indicaties en/of het afronden van de indicatieprocedure.
- We hebben de eerste betalingen ontvangen inzake de eigen bijdrage 2015 van het CAK, deze zijn nog niet volledig. Dit laatste is mede gevolg van het feit dat een deel van de aanbieders – door de problemen met iWmo – pas later gegevens is gaan leveren aan het CAK over de geleverde zorg. Hierdoor loopt de inning van de eigen bijdrage bij sommige cliënten vertraging op.

Beschermd Wonen

Ontwikkelingen

Het budget beschermd wonen zou zonder korting overkomen naar de (centrum)gemeenten. Deze verdeling van de gelden 2015 heeft echter niet correct plaatsgevonden. Het Ministerie heeft erkend dat het naar de verdeling van het macrobudget over de centrumgemeenten niet deugdelijk was. Er is inmiddels nieuw onderzoek gedaan en het resultaat hiervan leidt tot een volledige andere herverdeling, zoals we kunnen constateren in de meicirculaire. Tot onze verbazing leidt dit voor centrumgemeente Haarlem – toch al nadeelgemeente – tot een verdere verlaging van het budget voor Beschermd Wonen. Op dit moment beraden wij ons op mogelijke vervolgstappen die ertoe moeten leiden dat deze besluitvorming wordt aangepast bij de septembercirculaire. We trekken hierbij waar mogelijk op in G32-

en VNG-verband en zullen deze bovendien voorleggen aan de Transitiecommissie Sociaal Domein van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Inmiddels is aan de commissie Samenleving een brief gezonden over de wachtlijstproblematiek inclusief een aantal korte termijn maatregelen.

Stand van zaken contracten

Naar aanleiding van de gehouden kwartaalgesprekken is het algemene beeld dat het merendeel van de instellingen productie heeft geleverd, conform de gemaakte afspraken. Enkele zorginstellingen hebben minder productie gerealiseerd dan is afgesproken, wat overigens niet betekent dat er geen zorg is geleverd aan die cliënten die zorg nodig hebben. Ook bij beschermd wonen is er sprake van zorgcontinuïteit.

Zorgaanbieders die aan enkele cliënten meer ondersteuning hebben geleverd dan is gecontracteerd, zijn hierop geattendeerd en er is aangegeven rekening te houden met de overeengekomen volumes.

De cijfers komen nu overeen met de verwachtingen (in april totaal 813 personen in zorg, zowel intramuraal, persoonsgebonden budgetten en overbruggingszorg).

Budget BW

We kunnen nog geen goed onderbouwde prognose maken over de budgetontwikkeling voor beschermd wonen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Er is sprake van bevoorschotting van enkele grote zorgaanbieders, waarbij de afrekening achteraf plaatsvindt.
- Omdat iWmo nog onvoldoende werkt, mogen zorgaanbieders papieren facturen sturen. Deze worden zonder verificatie betaald en dus feitelijk eveneens bevoorschot.
- Nog niet alle gecontracteerde zorgaanbieders hebben facturen ingestuurd.
- In de begroting staat vermeld dat de inkomsten voor eigenbijdrage zijn begroot voor 0,78 miljoen. Het Rijk berekent dat Haarlem €2,6 miljoen aan eigen bijdrage ontvangen. Wij moeten de eerste afrekeningen van het CAK nog ontvangen. Op basis daarvan kan een betere inschatting worden gemaakt van de totale opbrengsten aan eigen bijdragen.
- Het percentage PGB-houders is in het laatste kwartaal 2014 gegroeid. De uitgaven voor persoonsgebonden budgetten in 2015 zullen, geëxtrapoleerd naar het einde van het jaar, circa 2,6 miljoen bedragen. Er was rekening gehouden met een bedrag van 2,1 miljoen, waardoor er een overschrijding op de PGB-uitgaven van circa 0,5 miljoen wordt geprognostiseerd.

Zorg voor jeugd

Ontwikkelingen

In navolging van de gemeente Haarlem hebben inmiddels 115 gemeenten in 2015 afgezien van de inning van de ouderbijdrage.

De gemeenten Zuid Kennemerland hebben een overeenkomst gesloten: de solidariteitsafspraken jeugdzorg.

Onlangs heeft de regionale raadsinformatiemarkt plaatsgevonden, waar onder meer is ingegaan op de eerste bevindingen van 2015. Het verslag van hiervan wordt binnenkort aan de commissie gezonden.

Door enkele fracties is een werkgroep ‘vermindering administratieve lasten vrijgevestigden’ ingesteld die nader onderzoek heeft gedaan naar het verminderen van administratieve lasten. Daarbij is veel aandacht uitgegaan naar de privacy waarborging van cliënten in het facturatieproces. Vanuit de ambtelijke organisatie is hiervoor ondersteuning geboden.

De gemeente heeft vier klachten van inwoners van Haarlem ontvangen. Deze klachten zijn naar tevredenheid opgepakt, waardoor er geen formele klachten zijn ingediend.

De gemeente heeft één pro forma bezwaar ontvangen. Het betrof een bezwaar op een indicatie van december 2014, dus voordat er sprake was van een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft de cliënt en diens ouder uitgenodigd voor een gesprek om te komen tot een passende oplossing zodat het pro forma bezwaar kan worden ingetrokken.

Stand van zaken contracten

Naast de landelijke raamcontracten voor de Jeugdzorg die de VNG heeft afgesloten, heeft Haarlem 54 contracten afgesloten met instellingen voor Jeugd en opvoedhulp, Jeugd Awbz en Jeugd GGZ. Daarnaast zijn met 63 vrijgevestigde aanbieders (JeugdGGZ) contracten afgesloten.

In het kader van zorgcontinuïteit is door Haarlem met tenminste 11 aanbieders een ‘light’ contract afgesloten, dat stopt op het moment dat de cliënten uit zorg zijn. Het is aannemelijk dat in de loop van het jaar meer light contracten worden afgesloten.

Op basis van de huidige informatie bedraagt het aantal cliënten in zorg bij zorgaanbieders (zorg continuïteit, zowel Zorg in natura als persoonsgebonden budgetten): 1629. Het aantal nieuwe cliënten dat zich bij het CJG heeft gemeld is 718. Dit komt vooralsnog overeen met onze eigen ramingen.

Budget Jeugdzorg

De financiële gegevens binnen jeugd zijn gebaseerd op de bevoorschotte bedragen aan de aanbieders. De bevoorschotting van de jAWBZ aanbieders is gesteld op 80%. Op basis van de afgesloten contracten worden alle aanbieders en de meeste landelijk werkende instellingen bevoorschot. De budgetuitputting op maandbasis is daardoor gelijk aan het beschikbare budget en niet gebaseerd op daadwerkelijk geleverde zorg.

De vrijgevestigden worden niet bevoorschot omdat het bij deze aanbieders lastig te voorspellen is hoeveel productie zij gaan draaien. Zij kunnen na het afsluiten van een behandeling deze direct declareren bij de gemeente. Belangrijk hierbij is te weten dat behandelingen in de jGGZ een gemiddelde doorlooptijd van 9 maanden hebben.

Op dit moment is het nog niet mogelijk om actuele cijfers te geven van de daadwerkelijk geleverde zorg. Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat nog niet alle zorgaanbieders hun eigen declaratie en facturatiesysteem op orde hebben. Hierdoor is het voor hen nog niet mogelijk om goede facturen of declaratie-

overzichten te sturen. Anderzijds heeft dit er mee te maken dat de eerste rapportages van zorgaanbieders pas eind april binnen zijn gekomen. Niet alle rapportages bevatten financiële gegevens op gemeenteniveau. Dit verzoek is wel bij de zorgaanbieders neergelegd, maar nog niet alle aanbieders hebben uitvoering kunnen geven aan deze opdracht.

Aanbieders werken in onze regio met een regionaal budgetplafond. Dat betekent dat ze niet zonder toestemming de afgesproken totale productie uit de contracten mogen overschrijden op regionaal niveau.

Sociaal Wijkteams

Kort geleden hebt u in een raadsinformatiemarkt kennis kunnen nemen van de laatste ontwikkelingen bij en ervaringen van de Sociaal Wijkteams.

Landelijk is er berichtgeving geweest waarin wordt gesteld dat in veel gemeenten inwoners de weg naar een wijkteam nog niet weten te vinden. Recent is in de commissie Samenleving dan ook een vraag gesteld over de bekendheid van de Sociaal Wijkteams.

Wij herkennen ons niet volledig in dit beeld. Sinds begin januari 2015 zijn er acht Sociaal Wijkteams operationeel in heel Haarlem. Het Sociaal Wijkteam is goed toegankelijk via Loket Haarlem, de verschillende organisaties die deelnemen aan het Sociaal Wijkteam en voor verwijzers. We hebben hier ook op allerlei manieren in geïnvesteerd en presenteren de Sociaal Wijkteams actief in de wijken. Ook de samenwerking met de huisartsen lopen over het algemeen goed, mede dankzij de korte lijnen met de wijkverpleegkundigen, die ook deel uitmaken van het Sociaal Wijkteam. De intensiteit van de samenwerking verschilt overigens sterk per huisarts of huisartsenpraktijk.

Wel is het zo dat de Sociaal Wijkteams pas sinds 1 januari stadsbreed aanwezig zijn, en dat de inbedding in de wijken continu aandacht vraagt en krijgt.

Tot slot

Met deze brief heeft het college een eerste inzicht willen geven over de uitvoering van de nieuwe taken binnen het Sociaal Domein in de eerste periode van 2015. Wij zijn blij dat we kunnen constateren dat we een zo soepel mogelijke overgang voor onze inwoners hebben kunnen realiseren ten aanzien van de nieuwe taken op het gebied van de Participatiewet, Wmo en Jeugdzorg. Dat neemt niet weg dat we ook de komende periode op allerlei manieren vinger aan de pols houden zodat we steeds alert en adequaat kunnen optreden, zowel op cliëntniveau als op het gebied van sturing en monitoring.

Haarlem

9

Wat dit laatste betreft, bij deze brief ontbreken de 'harde cijfers'. Zoals in deze brief uitgebreid is toegelicht, is het cijfermatig inzicht nog niet volledig, al wordt het beeld elke maand meer compleet. Na het reces wil het college u hierover nader informeren in de vorm van een informatiebijeenkomst, zodat ook een toelichting op de cijfers kan worden gegeven.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,
J. Scholten

de burgemeester,
mr. B.B. Schneiders